

Vabariigi President Okupatsioonide ja vabaduse muuseumi Vabamu avamisel

14.08.2018

Meil on vabadus ja meil on vabadus rääkida vabadusest. See on väga suur asi, kuigi see tundub tänapäeval iseenesestmõistetav. See muuseum aitab meil mees pidada, kuidas oli, kui vaba mõte või vaba sõna võis täiesti vabalt tähendada vabadusest ilma jäämist väga pikaks ajaks. Aitab mees pidada ja aitab oma lastele ja lastelastele, kellel selline vahetu kogemus õnneks puudub, selgitada.

Vabamu räägib meile okupatsioonivõimude kuritegudest. Ta räägib demokraatia ja vabaduse puudumisest ning sellest, kuidas me selle kõik tagasi võitsime, oma riigi taastasime. See oli meie loos kõige suurem murrang – järsk elukvaliteedi paranemine lihtsalt sellest, et sa võisid vabalt rääkida. Sa ei pidanud enam kartma selle pärast, kellele, kellega või mida sa rääkisid või milliseid tagajärgi see toob sinu pereliikmetele või sulle endale.

Vabadus on nii tähtis ühiskonnale. Seda on nii oluline, ja seda on võimalik väga kiiresti ühiskonnale anda. Kõik muu tuli hiljem ja vabadus on väga paljuski ka selle eelduseks. Elu läks lihtsalt ja kohe paremaks sellest, et ajalehtedes kirjutasi ikka inimesed vabalt oma mõtteid; sellest, et sai minna rahvakoosolekule juba enne iseseisvuse taastamistki; arutada selle üle, mida meie toonased liidrid, tähtsavad poliitikud olid öelnud. Sai tekkida tülisid erinevate poliitiliste valikute pinnal. See oli täiesti enneolematu. Ja see muuseum saab edasi anda seda sõnumit ja meil kõigil, kes me mäletame neid aastaid, on kohustus edasi anda seda sõnumit.

On võimalik endale ette kujutada ka majanduslikult heal järjel elu ilma suuremate vabadusteta. Alati on neid, kes pakuvad kuldsel kandikul vabadust ise mitte mõelda või ka vabadust piirata kellegi teise vabadusi. Kuid on oluline mõista, et sellest algab teekond meie kõigi vabaduse loovutamisele. Kui piiratakse kellegi õigusi, viib see ühel hetkel paratamatult selleni, et ükskord jõutakse ka meie õiguste piiramiseni.

Lennart Meri on öelnud: "Riik sünnib vaid korra, aga vabadus peab taassündima iga päev". Lennart Meri sõnad olid vägagi prohvetlikud. Demokraatlikud vabadused, mis muidu tundusid instinktiivselt arusaadavad, on tänapäevases maailmas tihti taas ka küsimärgi all. Ka kohtades, kus me oleme alati arvanud, et neid küsimusi ei hakata mitte kunagi küsima. See on hiiliv protsess, millele tuleb kogu aeg, iga päev vastu seista.

Sellepärast ongi hea, et meil on Vabamu, kus me saame käia ja mõtiskleda selle üle, mida tähendab olla vaba. Kas vabadus on midagi lihtsat? Kas vabadus on võimalik ühele osale ühiskonnast nii, et ta ei ole kättesaadav teisele osale ühiskonnast? Kas vabadus on miski, mida saab meilt võtta ainult mõni teine riik, otsene okupatsioon, või saame me seda võtta ka iseendilt? Selle kõige üle saame me siin, muuseumis käia ja mõelda. Siin saab kõik palju selgemaks.

Lõpetuseks meenutan tänulikult muuseumi loojat Olga Kistler-Ritsot ja täna Sylvia Kistler Thompsoni ja kogu perekonda ning kõiki teisi, kes aitasid omal ajal kaasa muuseumi loomisele ja nüüd selle uue sisu sünnile. Aitäh teile! Ja kallid Vabamu, sulle ma soovin tuult tiibadesse selleks,

et me tegeleksime sellega, millega Lennart Meri käskis meil iga päev tegeleda – vabaduse taassünni ja taasloomisega. Me teame, kui tähtis see on ja meil ei ole ruumi sellele mitte mõelda.

Elagu vabadus!